

عناصر تصویرسازی، هنری

در آیات قیامت قرآن کریم

تألیف: غلیل حیدری

انتشارات کتابچه

سرشناسه	: حیدری، خلیل، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: عناصر تصویرساز ادبی، هنری در آیات قیامت قرآن کریم/ تألیف خلیل حیدری.
مشخصات نشر	: تهران: کتابچه، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۲ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۱۵-۹-۱
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۴۹.
موضوع	: رستاخیز - جنبه‌های قرآنی
موضوع	: Resurrection -- Qur'anic teaching
موضوع	: قرآن - مسائل ادبی
موضوع	: Qur'an as literature
رده بندی کنگره	: ۱۰۴۸۲ ۱۳۹۶ ۹ ح ۵ /
رده بندی دیویی	: ۱۷، ۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۰۰۱، ۰۰۰

انتشارات کتابچه

عناصر تصویرساز ادبی، هنری در آیات قیامت قرآن کریم

تألیف: خلیل حیدری

ناشر: انتشارات کتابچه

ویراستار ادبی: شکوه سادات سید آقایی

صفحه آرایی: سانا گرجی / جلد: شاهو احمدیان

چاپ: اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

۷	مقدمه
فصل اول - انواع تصویر	
۱۲	مفاهیم
۱۳	تصویر ادبی
۱۴	تصویر هنری
۲۲	تصویر حسی
۲۵	تصویر ذهنی
۲۶	تجسم اعمال در دنیا و آخرت
۲۶	تصویر مجاز، نور الهی
فصل دوم - عناصر تصویر ساز ادبی - هنری	
۲۹	مقدمه
۲۹	معنای لغوی
۳۰	تصویر سازی
۳۱	عناصر تصویر ساز ادبی
۳۱	تشبیه
۳۲	مجاز
۳۴	استعاره
۳۵	کنایه
۳۷	عناصر تصویر ساز هنری
۳۷	مولفه های تصویر هنری
۴۴	تناسب آیات
۴۵	موسیقی
۴۶	تفاوت موسیقی قرآنی با دیگر انواع موسیقی
۵۰	فاصله
۵۳	تکرار
۵۵	تقابل
۵۶	گفت و گو

فصل سوم : عناصر تصویری در آیات بیانگر قیامت

۵۹.....	تحلیل عناصر تصویر ساز ادبی.....
۷۱.....	مجاز.....
۷۸.....	مجاز عقلی (مجاز مرکب).....
۸۱.....	استعاره.....
۸۲.....	انواع استعاره به اعتبار ذکر طرفین.....
۹۰.....	انواع استعاره به اعتبار لفظ مستعار.....
۹۲.....	اقسام استعاره به اعتبار ذکر ملاتم مستعار له یا مستعار منه.....
۹۷.....	اقسام استعاره به اعتبار ذکر ارکان.....
۹۸.....	کنایه.....
۹۸.....	اقسام کنایه به اعتبار مکنی و غیر مکنی.....
۱۱۰.....	تحلیل عناصر تصویر ساز هنری.....
۱۱۱.....	اقسام تناسب.....
۱۱۵.....	موسیقی.....
۱۱۷.....	فاصله و اقسام آن.....
۱۲۲.....	تکرار.....
۱۲۲.....	اقسام تکرار.....
۱۲۷.....	تقابل.....
۱۲۷.....	اقسام تقابل.....
۱۳۶.....	گفت و گو.....
۱۳۶.....	اقسام گفت و گو.....
۱۴۰.....	رمز.....
۱۴۲.....	نماد.....
۱۴۳.....	رمز و کاربرد آن در قرآن.....
۱۴۵.....	برخی دیدگاه ها پیرامون حروف مقطعه.....
۱۴۶.....	شاخصه های تصویر سازی آیات قیامت در قرآن.....
۱۵۰.....	دیدگاه ادبی قرآن.....
۱۵۳.....	نتیجه.....
۱۵۷.....	منابع و مآخذ.....

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى أنزل كتابه المبين، هداية للعالمين، و نوراً للمؤمنين و حجة على خلق الله أجمعين و الصلاة و السلام على سيدنا محمد خاتم النبيين، و على آله و أصحابه و أتباعه أجمعين إلى يوم الدين.

خدایا، تو خدای منی و من بنده ی تو؛ خدایا، خودت نیک آگاهی که داغ بندگی تو و نشان دین اسلام بر چهره دارم و چه فراوان به آن می یالم؛ چه کنم که گاهی بندگی فراموشم می شود. اما خوشحالم که در من، متصف به صفاتی؛ چون رحمان، رحیم، غفور و کریم است و این مرا غرق شادی و امید خواهد کرد. پس خدایم، مولایم و یگانه معبودم- گرچه گناهکارم و جرم عصیان بر جبین دارم- با حضرت کبریایت قسم به که زبان و اعمالم در حلا و سع و توان، بر طریق یکتا پرستی بر سنت مصطفی (ص) باشد و باز به حضرت کبریایت قسم که این بنده ی سراپا تقصیر و غفلت در گناه را به عنوان کوچکترین بنده ات بپذیری و در روز قیامت، او را در زیر لوای رسول اکرم (ص) جای دهی.

لازم می دانم که یادآوری کنم، که قرآن کریم مبین و روشن و آشکار کننده است و با زبان قال و حال و مردمان و با مقتضیای احوال مخاطبین سخن می گوید و استعاره و تصویرسازی های ادبی قرآنی برای درک بهتر معانی و پی بردن به اوامر و اهداف قرآن است، و اگر رد مفاهیم آن چیزی مشکل به نظر می رسد ناقلین و پیروان قرآن آن را مشکل کرده اند، و صدر اسلام چنین نبوده است. پس قرآن کریم معما و مشکل و رمز نیست. بلکه

کتاب روشن و روشن گری و نور و شفا و درخشندگی است و به سادگی قابل فهم و آموزش است و تأثیر عمیق و شگفت انگیزی نیز در دل‌های آماده دارد.

همان گونه که الله متعال - جلّ جلاله - می فرماید:

« وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ » (قمر/ ۲۲، نگاه؛ قمر/ ۱۷، ۳۲، ۴۰) (ما قرآن را)

برای یاد گرفتن) ساده و آسان نموده ایم، آیا پند پذیری و عبرت گیری هست؟

و برای هدایت مردم نازل شده، و برای آنان قابل فهم است، تا از برکت آن هدایت شوند، «هدی للناس».

استعاره که در چند جای قرآن آمده و استعمال شده است، برای تربیت، توجیه، ارشاد و راهنمای جامعه ی بشری است و انسان را به وسیله ی تصویرسازی استعاره در آیات ارشادی و دینی مورد نظر قرآن مسخر می کند. و هریک در جایگاه خود، جزئی از بنای عقیده برای انسان مسلمان اند. و چنان با دقت، ظرافت شیوا، شیرین، زیبایی و توجیهی معجزه آسا بیان شده است و چنان تعبیر و تفسیر زبانی از خود نشان می دهند و آنقدر قواعد هنری و تاکتیک ها و روش های فنی و تربیتی در آن رعایت گردیده است، که درس توحید، ایثار، جهاد، مبارزه، زهد، تقوا، تربیت روان، پرورش غریز، ارشاد، آموزش و پرورش، انسان سازی و... را به همراه دارند. که صاحبان فکر و خرد و اندیشه تصویر فنی و زیبایی را از آن درمی یابند و قلب های سلیم از آن پند و عبرت می گیرند.

آری، اگر انسان بتواند و شایستگی آن را داشته باشد و توفیق خداوند نصیبش گردد، که خالصانه خود را در محضر قرآن مجید قرار دهد و با ایمان و اطمینان به قرآن روی آورد، قلبش آرام گیرد و به سعادت و خوشبختی دنیا و آخرت نایل گردد. چون قرآن کریم کتاب

راهِتِما و شفا و رحمت است برای مؤمنین. همان گونه که الله متعال- جلّ و علا- می فرماید:

« وَتَنْزِيلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا » (اسراء/ ۸۲)

به درستی قرآن کتاب معجز و جاوید و سند حقانیت دین مبین اسلام است و پیوسته در هر عصر و زمانی می درخشد این نسخه ی آسمانی برنامه ی زندگی مسلمانان می باشد و کتاب اندرز و رهنمود است و دقیق زیبا و قاطع و فصیح می باشد.

انواع استازره شبیه، تمثیل و سایر فنون و تاکتیک های زیبای ادبی قرآن، همه و همه در راستای اهداف و برنامه های قرآنی است و هر کدام در جای مناسب خود، یک حالت اعجاب و شگفتی ایجاد می کند که شنونده را تحت تأثیر قرار می دهند. هرچند شیوه ی اداء فرق کرده است و آهنگ های مختلف داشته است. ولی اهداف والای مشارکت یکی است. هر بار با واژه های پر محتوا، راز بیانات را بیان می کند. و هر واژه و هر آیه در جای مناسب قرار گرفته و در جای مناسب خود زیبا و پسندیده است که هر کس حضور قلب داشته باشد، قلبش به ارتعاش درآید.

واژه ها و کلمات و آیات مبین قرآن کریم در عین سادگی، قابل فهم و آموزش، دقیق، زیبا، قاطع و فصیح بودن، از جهت دیگر آنچنان از تاکتیک های ادبی فون و محکم و استوار و آهنگ های زیبا و آرام بخش و نواهای دلنشین برخوردار است که در گذر زمان و تاریخ، این کلام وحی ادیبان بزرگ را به تندی تکان داد و در برابر قرآن شکست خوردند و اعتراف نمودند.

الحق والانصاف، قرآن به جامعه بشریت و امت ها حیات بخشیده و هربار حیات تازه ای می بخشد. لذا می طلبد که جامعه ی بشریت خصوصاً فرزنانگان و عالمان باید به علم قرآن و ادبیات زیبا و دلنشین این کتاب آسمانی روی آورند.

«رَبَّنَا اَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» (تحریم/۸)

«پروردگار: نور ما را برای ما کامل گردان و بر ما ببخشای که تو بر هر چیز توانایی»

«و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین، و صلی الله علی حبیبنا محمد و علی آله و صحبه و سلم»

کرمانشاه: جوانرود، بیستم بهمن ۱۳۹۶ شمسی.

خلیل حیدری امام جمعه ی مسجد محمد - رسول الله (صلی الله علیه و سلم)

روستای ساروخان از رابع سه، تان جوانرود.